

OPRACOWAŁA:

Edyta Doliwa

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Katowicach

Szkoła Podstawowa nr 47 im. Józefa Lompy w Katowicach

Moje spotkania z wodą w przyrodzie. Znaczenie wody i jej kontemplacja

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasa 4	przyroda

TEMAT PRZEWODNI:

Moje spotkania z wodą w przyrodzie. Znaczenie wody i jej kontemplacja.

CEL LEKCJI:

uwrażliwienie na piękno wody; uświadomienie znaczenia wody dla życia na Ziemi i dla człowieka; zwrócenie uwagi na potrzebę aktywnego kontaktu człowieka z naturą; wypracowanie postaw dbania o czystość lokalnego środowiska wodnego.

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Kontemplacja wody:

- „Woda pokrywa 70 % powierzchni Ziemi. Większość naszego ciała składa się z wody. Tylko kilka dni możemy bez niej przeżyć. Woda może być jak uczucia: ciepła i łagodna, wzburzona i surowa, zimna i gniewna. To działanie na rzecz Ziemi pomoże pogłębić podziw dla tego mokrego cudu natury”.

Źródło: Program Ekozespołów. *Młodzieżowa kampania ekologicznego stylu życia „Razem chronimy Ziemię”*, Fundacja GAP Polska, Podkowa Leśna 2003.

Ćwiczenia praktyczne

- wykonajcie rysunek/zdjęcie, nagrajcie film, napiszcie wiersz lub opowiadanie o odwiedzionym miejscu nad wodą. Podzielcie się swoim doświadczeniem, pokażcie rysunek/zdjęcie/film lub tekst koledze/koleżance/całej klasie na lekcji lub w szkole (wystawa prac, strona www szkoły itp.),
- pogadanka lub mapa myśli mając na celu przypomnienie roli wody w przyrodzie, np. *krąży między atmosferą, litosferą a hydrosferą, zmieniając swój stan skupienia; tworzy środowisko życia; jest*

składnikiem wszystkich organizmów; jest niezbędna do wszystkich procesów życiowych; jest składnikiem pożywienia; transportuje wewnątrz organizmów produkty odżywcze, produkty przemiany materii, witaminy, hormony, enzymy; jest rozpuszczalnikiem związków ustrojowych; bierze udział w termoregulacji; może stanowić źródło energii (załącznik nr 1)

Źródło: Gierek E., Zajac I., *Pakiet edukacyjny Woda*, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych 2010; www.zywioly.eco.pl

Ćwiczenia terenowe:

- znajdźcie naturalne miejsce z wodą, może to być jezioro, rzeka, morze, kałuża, a nawet fontanna. Jeśli nie ma takiego w najbliższej okolicy, to udajcie się np. nad staw. Odprężcie się i obserwujcie wodę. Jaki jest jej kolor? Czy wygląda spokojnie, czy jest wzburzona? Co jeszcze możecie zaobserwować? Co czujecie? Użyjcie pozostałych zmysłów. To ćwiczenie możemy powtórzyć zimą,
- Zaśnieżony krajobraz to idealne warunki do gier i zabaw na śniegu. Na pierwszym i kolejnym zimowym spacerze z klasą zróbcie obrazy na śniegu, np. śnieżne anioły, labirynty, zbudujcie igloo, śnieżne stworki czy ozdobne śnieżki. Zagrajcie w śnieżny golf, zimowe kręgle, śnieżny bejsbol, bawcie się w wyścigi na kurtkach czy pogoń za lisem (załączniki nr 2.1 i załącznik 2.2). Zaproponowane zabawy to doskonała okazja do refleksji, której celem jest zwrócenie uwagi na to, że w ostatnich latach zimy coraz częściej są bezśnieżne, co sprawia, że tradycyjne zabawy na śniegu stają się rzadkością. Główną przyczyną tego zjawiska jest ocieplanie się klimatu, prowadzące do wzrostu średnich temperatur oraz częstszych opadów deszczu zamiast śniegu. Zmiany te są związane przede wszystkim z działalnością człowieka, w tym emisją gazów cieplarnianych i przekształcaniem środowiska. Dlatego warto wykorzystywać każdą okazję do obserwacji i zabawy w zaśnieżonym krajobrazie, traktując je jednocześnie jako punkt wyjścia do rozmowy o zmianach klimatu i ich wpływie na codzienne życie.

Źródło: Danks F., Schofield J., *W co się bawić w deszczu, śniegu, błocie*, Grupa Wydawnicza Foksal, Warszawa 2015.

Ćwiczenie z zakresu sprawczości

- na mapie najbliższej okolicy (papierowej lub cyfrowej) zaznacz z klasą/rodzicami miejsca nad wodą, nad którymi spędzaliście lekcje terenowe/ wolny czas z rodziną i udostępnicie ją innym klasom/członkom rodziny. Stwórzcie sieć „nadwodnych” lokalizacji, gdzie można spędzić aktywnie czas w kontakcie z naturą,

Ćwiczenia z wyobraźni

- zaplanowanie z rodzicami wspólnego wyjścia w nowe miejsce nad wodą, aby zbudować nowe, wspólne doświadczenia i wspomnienia,

Ćwiczenia z lokalności i regionalności

- podczas np. Światowego Dnia Wody (22 marca), Światowego Dnia Rzek (ostatnia niedziela września) czy z okazji Światowego Dnia Sprzątania Świata (20 września), Światowego Dnia Ziemi (22 kwietnia) lub Święta Rawy udajcie się z klasą/szkołą nad najbliższe znane wam już miejsce nad wodą i je posprzątajcie, usuńcie śmieci. Poinformujcie o tym lokalne media, możecie umieścić relację z tej akcji na stronie internetowej szkoły.

To ćwiczenie to dobra okazja, aby porozmawiać o tym, że nasza Ziemia stopniowo wysycha i coraz częściej brakuje wody potrzebnej ludziom, zwierzętom i roślinom. W Polsce coraz czę-

ściej występuje susza, ponieważ niszczyliśmy przyrodę, zużywamy zbyt dużo wody i często ją marnujemy. Każdy z nas ma wpływ na to, ile czystej wody zostanie na przyszłość, dlatego sprzątając okolice rzek czy jezior, uczymy się odpowiedzialności za nasze najbliższe środowisko. To także dobry moment, by przypomnieć, że wodę trzeba szanować każdego dnia, nie tylko podczas specjalnych akcji,

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości

- utwórzcie swoje wrażenia z pobytu nad wodą w formie rysunku lub krótkiego opisu i umieśćcie je w swoim pokoju. Porozmawiajcie z rodzicami na temat ich wspomnień z pobytu nad wodą w tym samym miejscu w różnych porach roku. Jak wyglądało to miejsce kiedyś, w czasach ich młodości, a jak wygląda dziś – wspólne oglądanie zdjęć, słuchanie opowieści rodziców. Co czuli rodzice podczas kontaktu z wodą? Czy bawili się na śniegu? A jeśli tak, to w jaki sposób?

UWAGI DO LEKCJI:

- załącznik nr 1 Plansza „Znaczenie wody”,
- załącznik nr 2.1 „Gry i zabawy na śniegu”.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI. MATERIAŁY DODATKOWE I MULTIMEDIA:

Gooley T., *Jak czytać wodę. Wskazówki i znaki ukryte w morzach, jeziorach, rzekach i kałużach*, Wydawnictwo OTWARTE, Kraków 2018.

Kardaś A., *Książka o wodzie*, Wydawnictwo MG, Kraków 2019.

Danks F., Schofield J., *W co się bawić w deszczu, śniegu, błocie*, Grupa Wydawnicza Foksal, Warszawa 2015.

Program Ekozespołów. *Młodzieżowa kampania ekologicznego stylu życia „Razem chronimy Ziemię”*, Fundacja GAP Polska, Podkowa Leśna 2003.

Gierek E., Zajac I., *Pakiet edukacyjny Woda. Powietrze. Ziemia. Ogień*, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych 2010, 18.12.2025, <http://www.zywioly.eco.pl/main.php>

SŁOWA KLUCZE:

kontemplacja wody, znaczenie wody, gry i zabawy na śniegu.